

VANTAAN VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO JOUSTAVAMMAN PALVELUASUMISEN PUOLESTA

Vanhusneuvostolle on kuntalain 27 §:n mukaan annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Vantaan kaupungin vanhusneuvoston tehtäviin kuuluu sen toimintasäännön 3 §:n mukaan ”ottaa kantaa ja antaa lausuntoja asioista, joilla on vaikutusta iäkkään väestön elinoloihin ja iäkkäiden henkilöiden palveluihin” (KH 28.8.2017 § 6). Yksi keskeisimpiä iäkkään väestön elinoloihin vaikuttavia asioita ovat vanhusten asumispalvelut, joihin vanhusneuvosto haluaa tällä lausunnolla ottaa kantaa.

Vanhusneuvosto ehdottaa, että Vantaan kaupunki hyödyntäisi erityisesti uusien palvelutalojen tai hoivakotien suunnittelussa mallia, jossa kaupunki ja jokin yksityinen palveluntarjoaja yhdistäisivät resurssinsa taatakseen turvallisen ja hyvän asumisen nopeasti ikääntyvälle väestölle. Vantaalla väestön ikääntyminen korostuu vanhimmassa ikäryhmässä: 75 vuotta täyttäneiden osuuden on ennustettu kasvavan nykyisestä 5,7 prosentista 11,1 prosenttiin vuoteen 2045 mennessä (Vantaan väestöennuste 2018). Siksi uudenlaisten asumisratkaisujen- ja mahdollisuuksien pohtiminen on erityisen tärkeää.

Vanhusneuvosto käsitteli kokouksessaan 21.3.2019 § 7 Tikkurilan Eläkeläiset ry:n vanhusneuvoston sihteerille toimittamaa aloitetta, jossa esitettiin ratkaisuksi vanhusten asumispalvelujen ja kotihoidon ongelmiin mallia, jossa iäkkään ihmisen olisi mahdollista muuttaa hoitopalveluyksikköön ilman vaatimuksia heikentyneestä terveydestä ja toimintakyvystä, ja asua siellä vapaarahoitteisessa asunnossa, kunnes kunnan heikentyessä tarvittavat palvelut löytyisivät samasta rakennuksesta, eikä edessä olisi enää muuttoa mahdollisesti kokonaan uuteen asuinympäristöön. Tällaisessa asumisratkaisussa olisi todennäköisesti myös esimerkiksi kotihoitoa paremmat edellytykset yhteisölliseen toimintaan, jonka on todettu edistävän ikääntyneiden hyvinvointia ja vähentävän yksinäisyyden ja turvattomuuden tunnetta (Jolanki ym. 2017).

Vanhusneuvoston kokouksen 21.3.2019 jälkeen kaksi neuvoston jäsentä jatkoi yhdessä vanhusneuvoston sihteerin kanssa asian työstämistä tapaamalla huhtikuussa 2019 Vantaan kaupungilla vanhus- ja vammaispalveluissa sekä maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla työskenteleviä asiantuntijoita ja keskustelemalla aiheesta heidän kanssaan. Tapaamisessa todettiin, että samaan rakennukseen olisi käytännössä hyvin vaikeaa toteuttaa sekä julkisin varoin järjestettyä palveluasumista että vapaarahoitteisia asuntoja, mutta esimerkiksi kunnan palvelutalon kanssa samalle tontille tai sen läheisyyteen voisi olla

mahdollista rakentaa ”vapaarahoitteinen senioritalo”. Vanhusneuvosto pitää tätä hyvänä ideana mm. seuraavista syistä:

1) Omassa kodissa asuminen mahdollista pidempään

- Vapaarahoitteisesta senioritalosta voisi ostaa tai vuokrata asunnon ilman palveluntarpeen arviointia, mutta kävelyetäisyydellä olevasta kaupungin palvelutalosta voisi silti saada esimerkiksi neuvontaa ja muita palveluita
 - Samassa pihapiirissä ei asuisi pelkästään huonokuntoisia ja/tai sairaita ikäihmisiä, mikä voisi lisätä molempien talojen asukkaiden sekä myös niiden henkilökunnan hyvinvointia
 - Molempien talojen asukkaat ja henkilökunta voisivat halutessaan järjestää yhdessä esimerkiksi tapahtumia tai mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan
- **Lisää yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia**

2) Kunnan heikentyessä uusi koti löytyisi mahdollisesti tutusta asuinympäristöstä

- Iäkäs ihminen ehtisi kotiutua uuteen ympäristöön ja tutustua sekä oman että myös naapurissa olevan palvelutalon asukkaisiin hyvissä ajoin, ennen toimintakyvyn heikentymistä ja tarvetta palveluille
 - Esimerkiksi pariskunta, josta toinen joutuisi muuttamaan palvelutaloon, voisi silti asua lähellä toisiaan (mikäli puoliso pääsisi asumaan viereiseen palvelutaloon)
- **Tuttu ympäristö ja sosiaaliset kontaktit voisivat vähentää hoidon tarvetta ja kustannuksia myös silloin, kun terveys iän kasvaessa alkaa heiketä**

3) Mahdollisuus saada lähiympäristöön myös muita palveluita

- Toisin kuin julkisin varoin rakennettavissa kohteissa, vapaarahoitteiseen taloon voisi saada myös muita palveluita, kuten esimerkiksi ravintoloita, kahviloita tai kauneudenhoito- ja hyvinvointipalveluita.

- Näitä palveluita voisivat hyödyntää sekä vapaarahoitteisessa senioritalossa että myös kunnan palvelutalossa asuvat ja työskentelevät ihmiset, sekä omaiset. Tästä olisi erityisesti hyötyä kauempana muista palveluista sijaitsevilla kohteilla.
- **Asukkaat, kunta ja elinkeinonharjoittajat hyötyvät**

Vanhusneuvosto ei ota lausunnossaan kantaa siihen, missä päin Vantaata tätä mallia tulisi hyödyntää, mutta toteaa, että sitä voisi kokeilla sellaisissa kohteissa, joissa kaupungin palvelutalon yhteyteen tai sen läheisyyteen olisi mahdollista rakentaa yksityisen palveluntarjoajan oma kohde, jota tässä lausunnossa on kutsuttu nimellä vapaarahoitteinen senioritalo. Vanhusneuvoston saamien tietojen mukaan tällainen mahdollisuus saattaisi olla esimerkiksi Tikkurilan vanhustenkeskuksen yhteydessä.

Vanhusneuvosto 23.5.2019

LÄHTEET

Kuntalaki (410/2015). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>.

Jolanki, Leinonen, Rajaniemi, Rappe, Räsänen, Teittinen ja Topo (2017) Asumisen yhteisöllisyys ja hyvä vanhuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2017.
<https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=20103>.

Vantaan kaupunki, tietopalveluyksikkö (2018) Vantaan väestöennuste 2018. Koko kaupungin ennuste 2019-2045. Osa-alueittainen ennuste 2019-2028.

Vantaan vanhusneuvoston toimintasäntö (kaupunginhallitus 28.8.2017).

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/134974_Vanhusneuvoston_toimintasaanto_28_8_2017.pdf.